ADJECTIVE CARE DENUMESC COMPORTAMENTE ALE OILOR. CU APLICAŢIE LA GRAIURILE DACOROMÂNE SUDICE

ADJECTIFS DÉSIGNANT DES COMPORTEMENTS DES MOUTONS. RECHERCHE APPLIQUÉE AUX PATOIS DE L'AIRE SUD DU DACO-ROUMAIN

(Résumé)

Ayant pour point de départ le riche inventaire lexical qui se trouve dans les trois volumes du *Dictionnaire* consacré aux parlers de la moitié sud du domaine linguistique daco-roumain (Valachie, Olténie et Dobroudja), notre étude concerne une section du soi-disant vocabulaire pastoral, à savoir l'ensemble des adjectifs qui renvoient à un certain comportement animalier : l'habitude qu'ont quelques moutons de s'isoler du troupeau. Nous avons entrepris une classification de ces adjectifs du point de vue étymologique, de celui de la structure des mots et de celui de leur «motivation» – ce qui nous a permis de conclure qu'il s'agit *exclusivement de mots dérivés* en roumain (à partir surtout de radicaux hérités), que ces dérivés forment le plus souvent *des séries* organisées autour d'une même base (radical) et qu'ils renvoient, dans la plupart des cas, à un *repère local*, qui se rapporte au sème «marge».

Cuvinte-cheie: adjective, vocabular pastoral, clasificare etimologică, comportamente ale oilor.

Mots-clés : adjectifs, vocabulaire pastoral, classification étymologique, comportement animalier.

Precizări preliminare

În articolul de faţă ne propunem să analizăm, sub aspect etimologic şi lexico-semantic, denumirile pentru oi care apar în graiurile dacoromâne sudice. Inventarul de termeni cuprinde 25 de cuvinte-titlu: *alergătoare, arepelnică,*

BDD-V2828 © 2015 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-22 06:02:49 UTC)

arinatică, ariparnică, ariparniţă, aripaşă, aripă (folosit adjectival, în sintagma *oaie aripă* „oaie care întotdeauna umblă pe marginea turmei"; cf. DGS s. v. **áripă** 9°*)*, *bătătarnică*, *bătătarniţă*, *bitangă*, *căpiată*, *ceacâră*[1] 5°, *iergheană*, *lăturaşă*, *mărginară*, *mărginaşă*, *prăştară*, *pripază*, *raznă*, *răzguşită*, *răznatică, răzneaţă*, *zbătătoare*, *zurlie* 2°, *zvăpăiată.* Materialul pe care ne propunem să-l analizăm este extras din *Dicţionarul graiurilor dacoromâne sudice* (DGS).

Analiza pe care o întreprindem vizează modul de formare a cuvintelor enumerate (procedee derivaţionale şi/sau transferuri semantice, etimologie, viabilitatea în limbă, precum trăsăturile semantice comune acestei clase lexicale). În materialul supus cercetării se remarcă preponderenţa seriilor sinonimice pentru desemnarea unei trăsături specifice oilor: de exemplu, pentru „oaie care merge întotdeauna în a r i p a (a r e a p a) turmei" există o serie de patru sinonime, toate derivate de la *aripă* (*arepă*) prin adjoncţiunea unor sufixe diferite: *arepelnică, ariparnică, ariparniţă, aripaşă* (v. mai jos, sub **3.**), la care se adaugă însuşi cuvântul-bază, folosit adjectival cu un sens identic cu cel al derivatelor. Pe de altă parte, vom încerca să scoatem în evidenţă, prin analiza elementelor oferite de materialul dialectal, unele fapte de ordin social – pe lângă acelea de ordin strict lingvistic.

2. Descrieri semasiologice. Formarea termenilor

2.1. Criterii de departajare. Criteriul includerii unui termen în „paradigma" studiată de noi a fost, în primul rând, cel al desemnării unei clase (restrânse) de oi prin caracteristici comportamentale şi, în al doilea rând, cel spaţial – ca în cazul derivatelor de la (variante fonetice ale lui) *aripă* (ex. var. înv. *areapă*; v. **1.**) < lat. *alapa*, din a cărui multitudine de sensuri este relevant, pentru seria lexicală de care ne ocupăm aici, sensul local („marginea cârdului"), aşa încât animalul desemnat prin derivare este „oaie care întotdeauna merge la marginea cârdului" (cf. MDA, literele A-C).

2.2. Trăsături semantice comune. De fapt, majoritatea termenilor analizaţi au în comun acest sem spaţial, [margine (a turmei)], aplicat unei particularităţi de comportament animal: modul obişnuit de a merge, izolat de restul turmei. Câmpul lexico-semantic de care ne ocupăm este, aşadar, destul de unitar.

2.3. „Multiplicări" lexicale. Trăsătura comună pe care am semnalat-o are mai multe acoperiri lexicale; alături de *aripă* „margine", seria derivatelor care o desemnează include: *alergătoare* (derivat de la *alerga*; aplicarea lui la oile care obişnuiesc să meargă pe marginea turmei se explică pornind de la sensul învechit de „parc vast, împrejmuit, în care erau ţinute anumite animale şi în care se organizau vânători"; cf. MDA, literele A-C), *lăturaşă* (derivat de la *latură*, definit în MDA ca „lemn pus pe marginea ulucului pentru a nu permite buştenilor să sară în lături", iar în DLR ca „obiect sau parte a unui obiect care se află, se pune la margine") şi *mărginară*/*mărginaşă* (derivate de la *margine*;

BDD-V2828 © 2015 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-22 06:02:49 UTC)

cel de-al doilea este definit în MDA ca „lemn pus pe marginea drumului, a gardului, a plutei"); toate aceste formaţii se raportează la ideea de „margine".

I. Serii lexicale

3. Seria derivatelor de la *aripă*

3.1. Sensul pastoral al lui *aripă* în alte descrieri. Din cei 25 de termeni supuşi cercetării noastre, doar doi sunt înregistraţi, atât în MDA, cât şi în DLR, cu sensul din definiţiile lexicografice prezente în DGS, în speţă cu referire la oi: *aripă* 9° (MDA : „oile de pe laturile unei turme în mers") şi *mărginaşă* (MDA: „care are obiceiul de a umbla la marginea turmei"). Sensul păstoresc al cuvântului *aripă* (şi anume „latura, marginea unei turme de oi, locul îngrădit unde stau oile în timpul nopţii") este amintit şi de Alina Celac (2007: 52); acest sens se întâlneşte atât la aromâni, cât şi la meglenoromâni (cf. DDA s.v., Capidan, *Megl*. III s.v.).

3.2. Serii derivative inedite. Cele două dicţionare de referinţă înregistrează, alături de *aripă* cu sens local legat de particularităţile păstoritului, şi derivatul *aripariţă* (cu sensul deja menţionat mai sus); în textele dialectale sudice, acestui unic derivat îi corespunde o serie complexă de variante lexicale, în sensul formării unei adevărate familii de cuvinte, derivate de la *aripă* prin ataşarea unor sufixe diferite: *arep**elnică**, arip**arnică**, arip**arniţă**, arip**aşă**.* Este de remarcat, ca o particularitate a graiurilor sudice, folosirea *adjectivală* a lui *aripă* (*aripă* 9° din DGS, v. **1.**), adică posibilitatea de a se combina cu substantivul *oaie* pentru a desemna aceeaşi trăsătură dialectală pe care o denumesc derivatele. Multiplicarea sinonimică prin combinarea aceleiaşi baze cu diferite sufixe adjectivale şi în special prin neobişnuita conversiunea gramaticală a numelui-bază este o ilustrare a expresivităţii pe care o ating „codurile" dialectale prin mobilitatea neobişnuită pe care o au procedeele de desemnare în limitele unei raportări noţionale destul de precise.

4. Seria derivatelor de la tema *bat-* < lat. *batt(u)ere*

Spre deosebire de seria sinonimică discutată sub **3.**, seria de care ne ocupăm acum prezintă, pe de o parte, dubletul *bătătarnică* - *bătătarniţă*, creat prin derivare de la (*a se*) *abate*[1] < lat. *abbattere*, cu dezvoltare semantică specifică românei (cf. DA s. v.) şi, pe de altă parte, adjectivul izolat *zbătătoare*, în aparenţă un derivat de la (*a se*) *zbate* < lat. **exbattere* (cf. DLR s. v.). În timp ce în cazul perechii *bătătarnică* - *bătătarniţă* este evidentă legătura

[1] Legătura semantică cu *a se abate* fiind evidentă, cele două adjective dialectale trebuie raportate la acest verb şi nu la *a bate*. Afereza lui *a-* nu ridică probleme, deoarece este un accident fonetic frecvent în graiuri şi bine reprezentat mai ales în aria sudică.

BDD-V2828 © 2015 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-22 06:02:49 UTC)

semantică dintre sensul derivatelor şi sensul verbului-bază (ideea de „deviere" fiins strâns legată de aceea de „mers pe margine"), în cazul raportării lui *zbătătoare* la (*a se*) *zbate* se adaugă la o motivare semantică destul de obscură o oarecare incertitudine etimologică, în sensul că prezenţa lui *z-* s-ar putea datora unei „prefixări" expresive (procedeu curent în graiurile sudice) pe aceeaşi temă ca cea din perechea *bătătarnică – bătătarniţă* (cum pare să sugereze şi definiţia „*se abate* din turmă, rămânând mereu în urmă"); în acest din urmă caz, cei trei termeni ar constitui o serie sinonimică mai omogenă, adică raportabilă exclusiv la lat. *abbattere* şi nu la două derivate latineşti diferite de la *batt*(*u*)*ere*.

5. Seria derivatelor de la *margine* < lat. *marginem*

Această serie include derivatele simetrice *mărginară* şi *mărginaşă*, corespunzând poate celei mai curente fluctuaţii între sufixe din română; mai ales la nivel dialectal, variaţia liberă dintre sufixele *-ar* şi *-aş* caracterizează un mare număr de cuvinte care au capacitatea de a genera derivate prin sufixare.

Legătura semantică dintre substantivul *margine* şi derivatele sale adjectivale care se aplică unor trăsături comportamentale ale oilor este în acest caz primară, în sensul că semul esenţial [margine] este lexicalizat prin semnificantul său cel mai propriu.

6. Seria derivatelor de la *razna* < v. sl. ѓазьно

Deşi termenii cei mai productivi în formarea de serii sinonimice care desemnează oi care se remarcă printr-un comportament care le izolează de restul turmei sunt în mod vizibil cei de origine latină, adverbul vechi slav ѓазьно a generat şi el o serie care, la fel ca termenul moştenit *aripă* (v. **3.**), include nu numai derivate cu sufixe, ci şi cuvinte create prin conversiune gramaticală: *razn***ă** poate funcţiona, fără diferenţieri semantice, atât ca substantiv (*oaie de raznă*), cât şi ca adjectiv (*oaie raznă*), pentru a desemna o „oaie care, de obicei, umblă pe marginea turmei". Această serie se raportează nu la un sem local, ca seria *ariparnică* etc., ci la noţiunea de dispersare (v. şi **9.**). Varianta fonetică dialectală *răz***n***eaţă* – care păstrează fonetismul primar (faţă de *răz***l***eţ* din limba literară), cu *n*, al unui derivat normal de la împrumutul slav *razna* – are un sens aproape identic cu sensul adjectivului literar *răzleţ* „care s-a desprins de colectivitate, care s-a depărtat de ceilalţi; singur, singuratic" (DLR s. v.), putând fi considerată în ultimă instanţă (abstracţie făcând de fonetism) *singurul termen literar* din seria adjectivelor care denumesc comportamente specifice ale oilor.

Alături de derivatul comun cu limba literară, graiurile sudice au şi un derivat în *-atic* (*răznatică*) – singurul din seria adjectivelor pentru însuşiri

BDD-V2828 © 2015 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-22 06:02:49 UTC)

comportamentale ale oilor. Este posibil ca această creaţie lexicală să se datoreze contaminării cu *zănatică*, dubla apropiere (semantică şi fonetică) pledând destul de puternic pentru această explicaţie.

II. Sinonime care nu formează familii lexicale

Celelalte cuvinte care denumesc obiceiul unor oi de a merge izolat de turmă sunt solitare, în sensul că, deşi constituite prin procedee derivative foarte asemănătoare, se raportează la baze diferite şi deci nu formează familii lexicale.

7. Derivarea de la *latură*

Adjectivul *lăturaşă* are în comun cu seria discutată sub **5.** atât derivarea de la o bază cu semantism aproape identic, cât şi modalitatea de derivare (coincidenţa sufixului cu cel dintr-unul din termenii perechii de sub **5.**). Crearea de derivate sinonime de la baze sinonime este un indiciu în plus al disponibilităţii expresive la care ne-am referit în legătură cu bogata serie a derivatelor de la *aripă* (v. **3.2.**).

8. Derivarea de la *alerga* < lat. *allargare < largus

Legătura semantică a derivatului adjectival *alergătoare* cu seria termenilor care desemnează un obicei de a merge izolat de restul turmei pare să fie justificată de sensul învechit menţionat sub **2.3.**, dar este remarcabil felul în care acest cuvânt – care înseamnă „oaie care *se depărtează* de restul turmei”, nu „oaie care aleargă” – se asociază de fapt cu sensul primar al lat. **allargare*, derivat de la *largus* „abundent, din belşug” (Ernout-Meillet s. v.) şi având deci sensul propriu „a *mări* distanţa faţă de..., a se distanţa, a se depărta”. Deşi este, firește, imposibil de probat – atâta vreme cât este vorba de un cuvânt dintr-o terminologie specială, care, pe de o parte, este lipsită de atestări vechi, iar pe de altă parte, se vede a se fi constituit prin diverse transferuri semantice – că sensul din derivatul *alergătoare* este primar, coincidenţa lui cu ceea ce a fost în latină (şi poate şi în română, într-o fază mai veche; cf. DA s. v. *alerga*) sensul panromanicului **allargare* dovedeşte cel puţin că evoluţiile semantice au o anumită ciclicitate şi că un derivat relativ târziu poate să „reînvie” – independent de orice reminiscenţă istorică – sensul etimologic al familiei lexicale din care face parte.

9. Derivate care au în comun sensul „dispersare; înstrăinare”

Deşi se referă, ca şi derivatele discutate mai sus, la obiceiul oilor de a merge izolat de restul turmei, cuvintele pe care le vom analiza în această secţiune nu sunt reunite în jurul semului local [margine], ci al unuia înrudit cu semul [deviere] (comun derivatelor de la *bat-* şi izolatului *alergătoare*), şi anume

BDD-V2828 © 2015 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-22 06:02:49 UTC)

[dispersare]; un sem care intră în compoziţia semantică a cuvintelor care desemnează caracterul izolat în raport cu o colectivitate este şi [străin].

9.1. Evident legat de ideea de *dispersare* este derivatul *prăştară* „care paşte întotdeauna pe marginea turmei”, raportabil, atât semantic, cât şi etimologic, la verbul *a împrăştia* < *praştie* < v. sl. **пращ**а; deşi neprefixată, forma adjectivală dialectală se leagă, fără îndoială, de sensul verbului (extins considerabil faţă de sensul bazei substantivale, care este foarte special).

9.2. Sensul primar „străin” îl are împrumutul maghiar *bitangă* (cf. DA s. v.); de altfel, atât acest sens, cât şi sensul secundar al lui *bitang*, „vagabond” pot explica folosirea lui *bitangă* pentru desemnarea unei oi „care umblă, de obicei, răzleţită de turmă”.

De asemenea, *pripază* este un adjectiv legat probabil de cuvântul literar *pripas*, în cazul căruia sensul „străin”, la fel ca şi sensul „care rătăceşte de acolo-colo”, sunt sensuri neetimologice, dezvoltate prin diferite asocieri; sensul primar, consemnat de DLR s. v. (**I.** (Învechit şi popular) Pui de animal (domestic); p. ext. copil), corespunde unicului sens pe care Miklosich îl dă pentru v. sl. **припасъ**, şi anume Fetus (*Lexicon paleosl.* s. v.). Extrem de interesant este, în cazul acestui cuvânt, faptul că DLR dă, ca un al treilea grup de sensuri, un „(Învechit) Vită rătăcită, fără stăpân; vită prinsă în semănături străine”, cu atestări începând de la sfârşitul secolului al XVIII-lea, în pravile sau în documente care conţin reglementări agricole. Este verosimil ca acest sens să fi rămas viabil în graiurile sudice, iar (*oaie*) *pripază* să fie un *arhaism lexico-semantic*, nu o dezvoltare dialectală relativ recentă pe baza sensului mai larg „străin, venetic” sau „abandonat”.

10. Derivate care au în comun sensul „deficienţă psihomotorie”

10.1. Adjectivul *căpiată* are o poziţie aparte în seria acestor termeni şi, de fapt, în ansamblul cuvintelor pe care le-am inclus în cercetare, fiind *singurul cuvânt care aparţine vocabularului primar referitor la oi*, adică folosit în sensul propriu numai pentru referenţi din această clasă. Particularitatea folosirii lui în graiurile sudice constă în ştergerea sensului propriu de „boală” în favoarea unui sens figurat de alt tip decât general cunoscut, adică nu prin generalizare metaforică („orice fiinţă dezorientată, zăpăcită”, chiar „nebună”), ci prin păstrarea referinţei speciale, dar prin reinterpretarea „dezorientării” ca „deviere de la comportamentul cel mai comun; izolare”.

10.2. Termenii *ceacâră*[1], *zurlie* 2° şi *zvăpăiată* reprezintă cazuri de transfer metaforic, adică, pe de o parte, de extindere a referinţei de la [+ uman] la [+ animat], iar pe de altă parte specializare a sensului, de la „nesiguranţă/dezordine în mişcări” (provocată de diferiţi factori) – *ceacâr*[1] 4° „ameţit de băutură”, *zurliu* 2° „zvăpăiat, zănatic”, *zvăpăiat* „care este de o vioiciune excesivă şi

BDD-V2828 © 2015 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-22 06:02:49 UTC)

nu poate fi astâmpărat” – la „lipsă de coordonare cu mişcările întregului grup” (în speţă turmei).

11. Termeni cu motivări semantice neobişnuite

Un cuvânt cu totul aparte în seria adjectivelor pe care le-am inclus în această analiză este *arinatică*, singular atât prin faptul că este rezultatul unui complex de modificări fonetice care au şters aproape total legătura formală cu baza lui de derivare, cât şi prin motivarea semantică a acestei derivări. În ciuda alterărilor fonetice puţin obişnuite, la originea formei *arinatică* se află verbul *a hrăni*[2] < v. sl. **хранити**, în care s-a produs fenomenul numit de Puşcariu 1946/1994:149 „înmugurirea sonantelor”, adică dezvoltarea unei vocale „epentetice” în interiorul unui grup de consoane din care a doua este o sonantă, în speţă un grup *muta cum liquida*; printre numeroasele forme prin care Puşcariu exemplifică acest fenomen se află şi *h**ă**rană* < *hrană* < v. sl. **храна**. Radicalul *hăran-*, rezultat din *hran-* prin „înmugurire”, s-a modificat mai departe prin fenomenul extrem de curent în graiurile munteneşti al căderii lui *h-*, ca urmare a căruia fonetismele cele mai curente în graiurile munteneşti sunt de tip *ainǎ*, *oţ*, *aide* < *hainǎ*, *hoţ*, *haide* (cf. şi Puşcariu 1946/1994:60, după care acest fenomen caracterizează modul în care vorbesc „cei mai mulţi români”, deci este supradialectal). Adjoncţiunea sufixului *-atic* (comp. şi *răzn**atic**ă*, **6.**) la rezultatul acestor prime alterări va fi dat *ărănatică* (*a* etimologic din radicalul *hran-* închizându-se în poziţie atonă), după care vocalele din primele două silabe s-au modificat mai departe, probabil prin deschiderea celei dintâi graţie poziţiei iniţiale şi apoi asimilării regresive a celei de-a doua la *i* din sufix; ordinea producerii acestor accidente ar fi putut fi şi inversă.

Mai neobişnuită decât alterarea fonetică este în cazul acestui cuvânt motivarea semantică, prin care, deşi desemnează aceeaşi trăsătură de comportament ca celelalte, este izolat de ele. Explicaţia stă în faptul că oaia „care merge pe partea laterală a turmei” (DGS s. v.) are obiceiul de a se hrăni cu ceea ce găseşte pe margine; în acest caz, motivarea semnificantului este sensibil diferită de ceea ce se întâmplă în cazurile discutate mai sus, deoarece raportarea nu e face nici local (loc izolat), nici modal (mişcare de izolare sau mişcare dezordonată), ci „consecutiv”, prin aluzia la o acţiune posterioară izolării de restul turmei.

[2] Pentru clarificarea acestei etimologii, ca şi pentru sugestiile de clarificare a cuvintelor ce vor fi discutate în continuare mulţumim în mod special colegei noastre, doamnei Iulia Mărgărit.

BDD-V2828 © 2015 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-22 06:02:49 UTC)

12. Termeni cu etimologie extrem de nesigură sau obscură

12.1. Adjectivul *iergheană* este un derivat în care sufixul de origine slavă *-ean* (v. sl. -ѣнинъ) este uşor de recunoscut, dar în care baza este, la prima vedere, inexplicabilă. Un cuvânt care este într-o oarecare măsură, înrudit semantic şi apropiat şi ca structură fonetică ar fi *herghelie*, care, în virtutea fenomenului menţionat sub **11.**, poate ajunge la o iniţială vocalică, ulterior preiotată, adică la o structură iniţială *ierghe-* ([˜/ТМÍ e]); cf. *erghelegiu*, *erghelie*, *erghelist* şi *ergheliu* în DGS vol. II; *erghelie*, *ierghelie* DA s. v. *herghelie* < tc. *hergelè*. Asocierea acestui cuvânt cu sensul „oaie care se izolează de restul turmei" ar fi posibilă pe calea (*animal*) *ierghean* (= de herghelie) = „animal care nu e foarte docil" (comp. şi *zurlie* şi *zvăpăiată*, **10.2.**).

12.2. Aproape imposibil de clarificat este originea adjectivului *răzguşită*, care, după toate aparenţele, se datorează unei contaminări între două forme, dintre care cel puţin una cu prefixul *răz-* < v. sl. ѻаꙁ-, care are un sens antonimic, disociativ (cf. şi definiţia din DGS: (oaia) *răzguşită* = cea care *„se rupe* din turmă") sau privativ foarte puternic[3]. Acest cuvânt pare a fi o creaţie de moment, poate rezultatul asocierii unor cuvinte ca ***răt*ăc*ită***, ***răz*leţ*ită*** (poate chiar şi ***răvă*ş*ită***, în care este relevant sensul „a tulbura ordinea" al lui *a răvăşi*) – în care segmentele fonetice medial şi final coincid cu cele din *răzguşită* – cu o nevoie de expresivitate fonetică.

13. Etimologia termenilor

Cuvintele analizate sunt derivate ale căror baze se pot clasifica, în ceea ce priveşte etimologia, în mai multe categorii, între care primează **termenii moşteniţi din latină** (v. **3.**, **4.**, **5.**, **7.**, **8.**), urmaţi de cei **de origine slavă** (v. **6.**, **9.1.**, **9.2.**, **10.1.**, **11.**), **turcă** (v. **10.2.**: *ceacâr* < tc. *çakyr*; poat e **12.1.**), **neogreacă** (v. **10.2.**: *zurliu* < ngr. ζουρλός) şi **maghiară** (v. **9.2.**: *bitang* < magh. *bitang*). Ponderea fiecărui strat etimologic în seria termenilor de care ne-am ocupat aici poate fi considerată o repetare fidelă, la o scară extrem de redusă şi într-un domeniu destul de periferic, a stratificării etimologice a lexicului limbii române.

14. Numeroasele forme create pe teren românesc arată, pe de o parte, felul în care păstoritul şi-a creat o terminologie proprie şi remarcabila disponibilitate de a îmbogăţi această terminologie prin „multiplicări"sinonimice în cadrul aceleiaşi familii lexicale (v. seriile de sub **I.**); pe de altă parte, bogăţia

[3] Miklosich echivalează v. sl. ѻаꙁъ – pe care îl caracterizează ca prefix care în limbile slave moderne a asumat şi valoarea de prepoziţie – cu lat. *dis-* (*Lexicon paleosl.* s. v.).

BDD-V2828 © 2015 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-22 06:02:49 UTC)

inventarului lexical care se înscrie într-un câmp semantic cu totul special (redus, în ultimă instanţă, la un singur sens de bază, căruia îi corespunde un singur tip referenţial: oaie care merge izolat de turmă) este o măsură a importanţei pe care „terminologia păstoritului” o are în cadrul lexicului graiurilor dacoromâne actuale.

BIBLIOGRAFIE

Celac, Alina, 2007, *Terminologia păstoritului în graiurile dacoromâne sudice*, Bucureşti, Editura Fundaţia naţională pentru ştiinţă şi artă.

Ciorănescu, Alexandru, 2009, *Dicţionarul etimologic al limbii române*, Bucureşti, Editura Saeculum. (CDER)

Ion Ionică, Ion, Maria Marin, Anca Marinescu, Iulia Mărgărit, Teofil Teaha; coordonator: Maria Marin, *Dicţionarul graiurilor dacoromâne sudice*, volumul I, 2009; volumul al II-lea, 2010; volumul al III-lea, 2011, Bucureşti, Editura Academiei Române. (DGS)

Dicţionarul limbii române. Întocmit şi publicat cu sprijinul Maiestăţii Sale Regelui Carol I, 1913-1940, Bucureşti, Librăriile Socec & Comp. şi C. Sfetea. (DA)

Dicţionarul limbii române (Serie nouă), 1965 ş. u., Bucureşti, Editura Academiei Române. (DLR)

Ernout, A., A. Meillet, 1959, *Dictionnaire étymologique de la langue latine. Histoire des mots*, Quatrième édition, revue, corrigée et augmentée d’un index, Paris, Librairie C. Klincksieck.

Miklosich, Fr., 1862-1865, *Lexicon palaeoslovenico-graeco-latinum*, Viena, Wilhelm Braumüller.

Puşcariu, Sextil, 1946/1994, *Limba română*. Vol. II. *Rostirea*, Ediţie îngrijită de Magdalena Vulpe. Studiu introductiv de Andrei Avram, EA, Bucureşti, 1994; text care, după cum rezultă din afirmaţia autoarei ediţiei (p. 37), reproduce „manuscrisul original al lucrării, în forma lui revăzută şi completată de autor în 1946”.

Viviana-Monica ILIE-FĂTU
Institutul de Lingvistică al Academiei Române
„Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, Bucureşti

BDD-V2828 © 2015 Editura Univers Enciclopedic Gold
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-22 06:02:49 UTC)